

TADEUSZ NOWICKI, ROBERT WASZKOWSKI

Wydział Cybernetyki
Wojskowa Akademia Techniczna

Modele i metody planowania wybranych działań powiatowej inspekcji sanitarnej¹

1. Wstęp

Planowanie działań inspekcji sanitarnej związanych z epidemią chorób przenoszonych drogą pokarmową jest zagadnieniem decyzyjnym zarówno ciekawym, jak i trudnym. W pracy pokazana jest koncepcja planowania podstawowego typu działań inspektorów sanitarnych polegających na harmonogramowaniu wywiadów przeprowadzanych z osobami, które uległy zatruciu chorobą przenoszoną drogą pokarmową w trakcie trwania epidemii takiej choroby. Zadania decyzyjne umiejscowione są tu w procesach biznesowych odnoszących się do aktywności służb sanitarnych. Przeobrażone są one w oprogramowanie wspomagające działania tych służb. Do oprogramowania są dołączone w postaci tzw. wtyczek solwery ustalające optymalne harmonogramy działań inspektorów sanitarnych w zakresie realizacji wywiadów z chorymi. Podstawowym elementem w tego typu podejściu jest opracowanie procesów biznesowych odpowiadających działaniom inspekcji sanitarnej. Podkreśla się tu przede wszystkim dynamikę tych procesów². Rozpatrywane w pracy procesy mają odniesienie do działań medycz-

---

¹ Praca powstała w wyniku realizacji projektu PBS1/A7/6/2012 finansowanego przez NCBiR.

² T. Gzik, *Dynamiczne aspekty procesów biznesowych*, w: *Programy, projekty, procesy 2013*, red. M. Wirkus, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej (w druku).

nych³. Analizuje się je w szerszym kontekście informatyzacji służb publicznych⁴. Uwzględnia się przy tym liczne problemy związane m.in. z interoperacyjnością powstałych systemów⁵. Modelując działania inspekcji sanitarnej, zakłada się często, że stosowane są w niej systemy informatyczne. Występują tam platformy integracyjne⁶ dla tych systemów, których profile muszą być jednoznacznie odwzorowane⁷. W związku z tym, że służby sanitarne są elementem administracji publicznej, realizacja procesów biznesowych coraz częściej jest umiejscowiona w tzw. chmurach obliczeniowych⁸, wówczas jednym z naczelných problemów staje się utrzymanie poufności zawartych tam informacji⁹.

W pracy rozważa się problem modelowania i planowania działań służb sanitarnych. Opisano procesy biznesowe, w których zostały umiejscowione zadania harmonogramowania wywiadów inspektorów sanitarnych z chorymi, którzy ulegli zatruciu chorobą przenoszoną drogą pokarmową w trakcie trwania epidemii. Skonstruowane zostały modele i zadania związane z planowaniem działań inspektorów sanitarnych.

2. Procesy biznesowe powiatowej inspekcji sanitarnej wspierane systemami wspomaganie decyzji

Podstawowym procesem biznesowym związanym z działaniami inspektorów sanitarnych jest proces odpowiadający wywiadowi epidemiologicznemu (rysunek 1).

---

³ G. Bliźniuk, T. Gzik, J. Koszela, *Dynamiczne ścieżki kliniczne*, „Biuletyn” WAT, nr 1, Wydawnictwo WAT, Warszawa 2013, s. 129–141.

⁴ G. Bliźniuk, J.S. Nowak, *Spółeczeństwo informacyjne, doświadczenia i przyszłość*, Polskie Towarzystwo Informatyczne, Oddział Górnośląski, Katowice 2006.

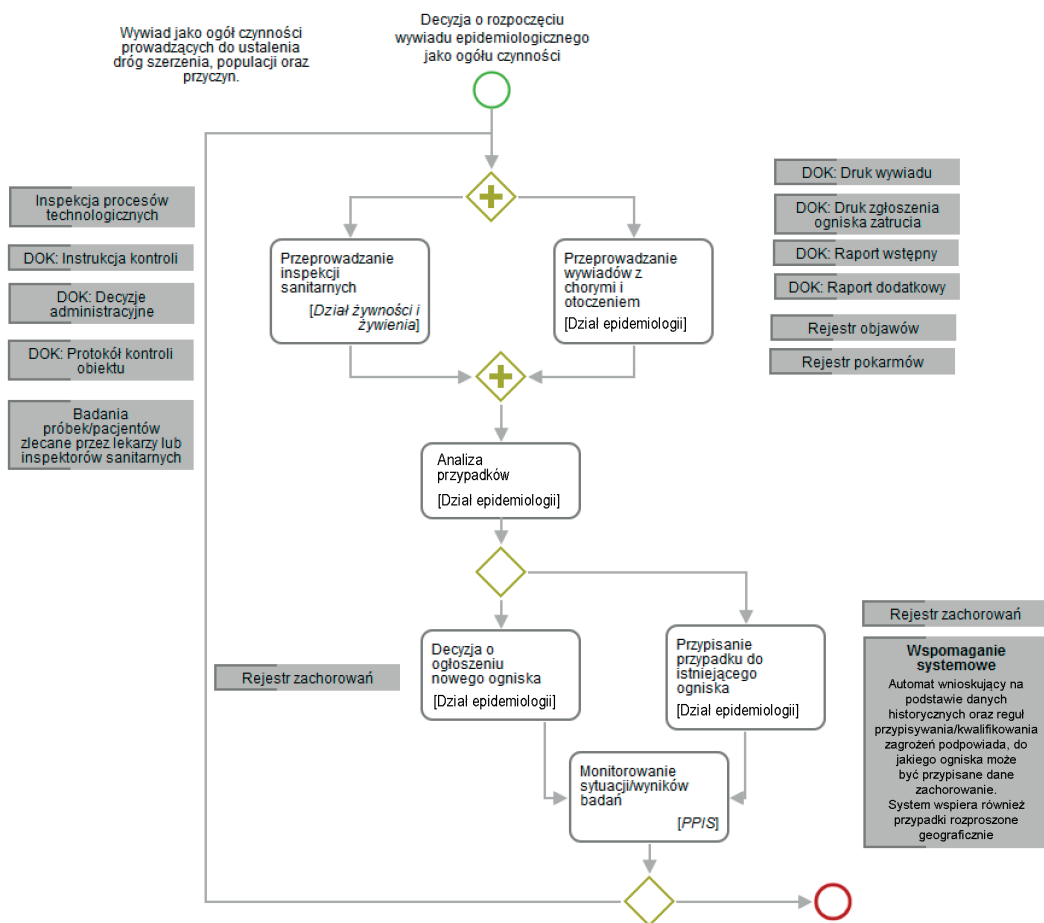
⁵ G. Bliźniuk, *O kilku warunkach zapewniających interoperacyjność systemów informacyjnych i informatycznych*, „Biuletyn” Instytutu Systemów Informatycznych, nr 3, Warszawa 2009, s. 13–18.

⁶ T. Górski, *Architectural view model for an integration platform*, „Journal of Theoretical and Applied Computer Science” 2012, vol. 6, no. 1, s. 25–34.

⁷ T. Górski, *UML Profiles for integration platform architecture description*, „Biuletyn” WAT, nr 2, Wydawnictwo WAT, Warszawa 2013.

⁸ B. Szafrąński, *Czy cyfrowa chmura zmieni fundament działalności władzy publicznej*, w: *Internet – przetwarzanie w chmurach*, red. G. Szpor, C.H. Beck, Warszawa 2013.

⁹ B. Szafrąński, *Ochrona informacji – problemy nie tylko projektów*, w: *Internet – prawno-informatyczne problemy sieci, portali, e-usług*, red. G. Szpor, W.R. Wiewiórowski, C.H. Beck, Warszawa 2012.

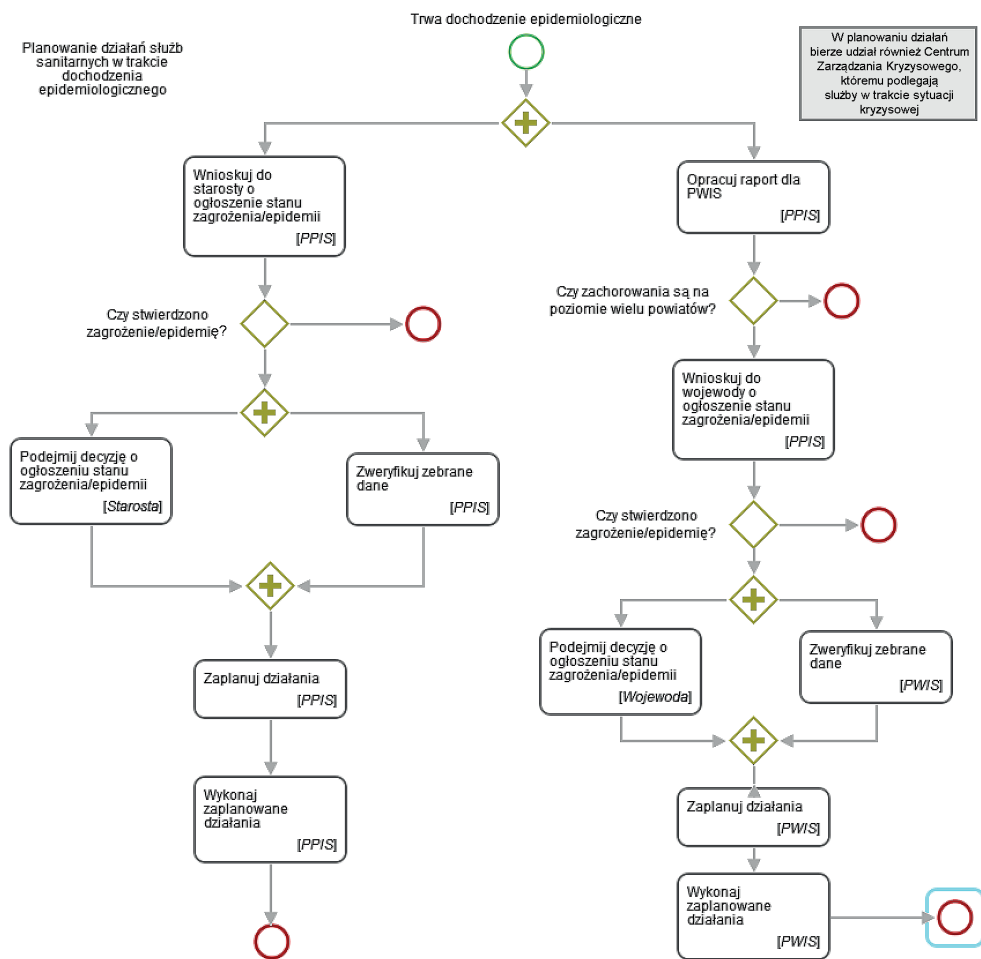
Rysunek 1. Diagram procesu biznesowego wywiadu epidemiologicznego

Źródło: opracowanie własne.

Proces ten umożliwia przeprowadzenie wywiadu z chorym oraz jego otoczeniem, a także przeprowadzenie inspekcji sanitarnych w miejscach, skąd może pochodzić zakażona żywność. Wywiad ma na celu określenie patogenu chorobotwórczego oraz potencjalnych źródeł pochodzenia zakażonej żywności. Czynności są wykonywane w kontekście zgłoszonego zachorowania lub podejrzenia zachorowania. Na podstawie przeprowadzonych wywiadów i inspekcji może zostać podjęta decyzja o utworzeniu nowego ogniska choroby lub też przypisanie zachorowania do istniejącego ogniska. Opis tego procesu biznesowego jest następujący:

- Dział żywności i żywienia wykonuje zadanie „Przeprowadzenie inspekcji sanitarnych”. Zadanie polega na przeprowadzeniu inspekcji procesów technologicznych wytwarzania żywności oraz badaniu próbek żywności.
- Dział epidemiologii wykonuje zadanie „Przeprowadzenie wywiadów z chorymi i otoczeniem”. Zadanie polega na przeprowadzeniu wywiadu z chorym i jego otoczeniem w celu określenia występujących objawów u chorego, spożytych przez niego potraw oraz kolejnych osób, które miały kontakt z tymi potrawami.
- Dział epidemiologii wykonuje zadanie „Analiza przypadków”. Zadanie sro- wadza się do analizy zachorowania w celu podjęcia decyzji, czy zachorowanie dotyczy istniejącego ogniska choroby, czy też może to być nowe ognisko.
- Dział epidemiologii wykonuje zadanie „Decyzja o ogłoszeniu nowego ogni- ska”. Zadanie polega na ogłoszeniu nowego ogniska choroby lub zakażenia dla analizowanego patogenu.
- Dział epidemiologii realizuje zadanie „Przypisanie przypadku do istniejącego ogniska”. Podczas realizacji tego zadania, na podstawie danych historycznych oraz reguł wnioskowania, system podpowiada, z jakim ogniskiem choroby może być związane zachorowanie. Operator podejmuje decyzję o ognisku, do którego zostanie przypisane zachorowanie.
- PPIS (państwowy powiatowy inspektor sanitarny) wykonuje zadanie „Mo- nitorowanie sytuacji i wyników badań”. Na podstawie przeprowadzonych badań PPIS podejmuje decyzję o zakończeniu wywiadu lub też zleca ponowne przeprowadzenie wywiadu epidemiologicznego.

Kolejnym procesem biznesowym związanym z działaniami inspektorów sanitarnych jest proces odpowiadający planowaniu działań służb sanitarnych w trakcie dochodzenia epidemiologicznego. Proces ten umożliwia zaplanowanie działań przeciwepidemicznych lub przeciw zagrożeniu realizowanych przez służby sanitarne w trakcie dochodzenia epidemiologicznego. W trakcie docho- dzenia epidemiologicznego należy m.in. informować o stanie prac w tym zakre- sie odpowiednie urzędy, jak również zaplanować działania służb sanitarnych, wynikające z oceny bieżącej sytuacji. Diagram procesu biznesowego planowania działań służb sanitarnych w trakcie dochodzenia epidemiologicznego, w którym występują w jawnej postaci zadania harmonogramowania działań inspektorów sanitarnych, przedstawiony został na rysunku 2.

Rysunek 2. Diagram procesu biznesowego planowania działań służb sanitarnych w trakcie dochodzenia epidemiologicznego

Źródło: opracowanie własne.

Opis tego procesu biznesowego jest następujący:

- PPIS realizuje zadanie „Wnioskowanie do starosty o ogłoszenie stanu zagrożenia lub epidemii”. Wnioskowanie odbywa się przez rozmowę telefoniczną lub przesłanie e-maila.
- PPIS wykonuje zadanie „Zweryfikuj zebrane dane”.
- Starosta podejmuje decyzję o ogłoszeniu stanu zagrożenia lub epidemii. W tym celu przekazuje do inspekcji sanitarnej pismo z decyzją. W zadaniu należy podjąć właściwą decyzję, która wpłynie na sterowanie bramką. Decyzja będzie dotyczyć występowania zagrożenia lub epidemii.

- PPIS realizuje zadanie „Zaplanuj działania”. W zależności od złożoności sytuacji decyduje się odpowiednio o podjęciu działań przeciwepidemicznych lub przeciw zagrożeniu.
- Na koniec PPIS realizuje zadanie „Wykonaj zaplanowane działania”. Jest to wiele różnorodnych działań, które podejmuje inspektor sanitarny. Działania te są w odpowiedni sposób dokumentowane w repozytorium i rejestrach związanych z danym dochodzeniem w ognisku.

W kolejnej części artykułu zostanie omówione podstawowe zadanie wyznaczania harmonogramu wywiadów inspektorów sanitarnych z chorymi.

3. Zadanie decyzyjne harmonogramowania działań inspektorów sanitarnych

Przyjmijmy, że:

$\mathbf{P} = \{1, 2, 3, \dots, p, \dots, P, \}$ – zbiór numerów pacjentów ze zdiagnozowaną chorobą przewodu pokarmowego,

$\mathbf{S} = \{1, 2, 3, \dots, s, \dots, S, \}$ – zbiór numerów inspektorów sanitarnych.

Zakładamy, że średni czas realizacji wywiadu prowadzonego przez inspektora sanitarnego z pacjentem jest znany i określony przez zmienną τ . W związku z tym, że mamy do czynienia z różnymi odległościami, jakie muszą pokonać inspektorzy udający się do poszczególnych pacjentów, trzeba do tego czasu dodać czas potrzebny na dojazd. Znając lokalizację pacjentów i miejsce służby inspektora sanitarnego, możemy oszacować czas dojazdu inspektora do pacjenta i dodać go do czasu trwania wywiadu. W ten sposób otrzymujemy macierz $\mathbf{C}$:

$$\mathbf{C} = [c_{sp}]_{S \times P},$$

gdzie c_{sp} jest czasem potrzebnym na realizację wywiadu przez s -tego inspektora sanitarnego z p -tym pacjentem.

Mamy też założenie, że znany jest horyzont działań inspektorów sanitarnych $\mathbf{T}$, mierzony w godzinach, który można otrzymać, szacując maksymalny czas potrzebny na realizację wywiadów. Można tego dokonać, przypisując inspektorom wywiady z pacjentami najdalej od nich rozmieszczonymi.

3.1. Zmienne decyzyjne

Jako decyzję odnoszącą się do sposobu realizacji projektu ustala się macierz $\mathbf{X}$:

$$\mathbf{X} = [x_{spt}]_{S \times P \times T},$$

gdzie x_{spt} równa się 1, gdy s -ty inspektor sanitarny ma realizować wywiad z pacjentem p -tym w godzinie t -tej, a zmienna ta równa się 0 w przeciwnym przypadku.

3.2. Ograniczenia na zmienne decyzyjne

Ustalmy ograniczenia na zmienne decyzyjne:

- Każde zadanie musi być zrealizowane

$$\sum_{s=1}^S \sum_{t=1}^T x_{spt} \geq 1, \quad p = \overline{1, P},$$

- Każdy inspektor sanitarny musi zrealizować co najmniej jeden wywiad

$$\sum_{t=1}^T \sum_{p=1}^P x_{spt} \geq 1, \quad s = \overline{1, S},$$

- W jednej chwili inspektor sanitarny może realizować tylko jeden wywiad

$$\sum_{s=1}^S \sum_{p=1}^P x_{spt} \leq 1, \quad t = \overline{1, T},$$

- Wywiad nie może być przerywany innymi wywiadami

$$\sum_{k=1}^{c_{sp}} x_{spt+k} \geq c_{sp} (x_{spt+1} - x_{spt}), \quad t = 1, \dots, T - c_{sp}, s = \overline{1, S}, p = \overline{1, P},$$

- Ustalony został warunek na binarność zmiennych decyzyjnych

$$x_{spt} \in \{0, 1\}, \quad t = \overline{1, T}, s = \overline{1, S}, p = \overline{1, P}.$$

3.3. Kryterium wyboru optymalnego harmonogramu

Formalnie otrzymujemy kryterium postaci:

$$G(X^*) = \min_X \max \{t \cdot x_{spt}\}.$$

Kryterium to można zastąpić równoważną, liniową postacią:

$$F(X^*, g) = \min g$$

z dodatkowymi liniowymi ograniczeniami

$$g \geq x_{spt}, \quad t = \overline{1, T}, s = \overline{1, S}, p = \overline{1, P}.$$

3.4. Koncepcja rozwiązania zadania

Zadanie to jest zadaniem liniowym binarnym, które można rozwiązać metodami programowania liniowego matematycznego, np. metodą Balasa. Trzeba jednak zwrócić uwagę na to, że jest to zadanie o dużej liczbie zmiennych decyzyjnych, zatem możliwe jest jego rozwiązanie w rozsądnie krótkim czasie jedynie dla zadań o niedużej liczbie inspektorów sanitarnych, pacjentów i godzin w horyzoncie czasowym. Faktycznie w praktycznych przypadkach można przyjąć, że liczba inspektorów w PPIS skierowanych do realizacji wywiadów wynosi od 4 do 5. Liczba przewidywanych wywiadów również nie jest duża, nie przekracza 30–50. Harmonogram ustala się na 2–3 dni, zatem horyzont czasowy to około 70 godzin. W takich przypadkach można rozwiązywać sformułowane zadanie optymalizacji algorytmami programowania matematycznego z dobrym skutkiem.

Powstaje jednak pytanie: co zrobić, jeśli epidemia jest na tyle duża, że liczba zakażeń patogenem jest olbrzymia, liczba inspektorów sanitarnych zwiększona dzięki „ściągnięciu” ich z sąsiednich PPIS oraz zakłada się większy horyzont czasowych działań sanitarnych? W takim przypadku należy sformułować zmodyfikowane zadanie harmonogramowania wywiadów przez inspektorów sanitarnych, co zostanie przedstawione w kolejnym wariancie zadania harmonogramowania.

4. Zmodyfikowane zadanie decyzyjne harmonogramowania działań inspektorów sanitarnych

Przyjmijmy, że:

$\mathbf{P} = \{1, 2, 3, \dots, p, \dots, P\}$ – zbiór numerów pacjentów ze zdiagnozowaną chorobą przewodu pokarmowego, $\mathbf{S} = \{1, 2, 3, \dots, s, \dots, S\}$ – zbiór numerów inspektorów sanitarnych.

Zakładamy, że średni czas realizacji wywiadu prowadzonego przez inspektora sanitarnego z pacjentem jest znany i określony przez zmienną τ . W związku z tym, że mamy do czynienia z różnymi odległościami, jakie muszą pokonać inspektorzy udający się do poszczególnych pacjentów, trzeba do tego czasu dodać czas potrzebny na dojazd. Znając lokalizację pacjentów i miejsce służby inspektora sanitarnego, możemy oszacować czas dojazdu inspektora do pacjenta i dodać go do czasu trwania wywiadu. W ten sposób otrzymujemy macierz $\mathbf{C}$:

$$\mathbf{C} = [c_{sp}]_{S \times P},$$

gdzie c_{sp} jest czasem potrzebnym na realizację wywiadu przez s -tego inspektora sanitarnego z p -tym pacjentem. W wariacie drugim można przyjąć, że poszczególne wywiady realizowane przez inspektorów sanitarnych mogą być powiązane z innymi wywiadami w ten sposób, że istnieje konieczność realizacji dowolnego z wywiadów przed wywiadem wcześniej zrealizowanym, ukończonym. Poprzedzanie wywiadów w projekcie może być opisane przez macierz $\mathbf{D}$:

$$\mathbf{D} = [d_{p_1 p_2}]_{P \times P},$$

przy czym element $d_{p_1 p_2}$ jest równy 1, gdy wywiad z pacjentem p_1 -tym musi być poprzedzony wywiadem z pacjentem p_2 -tym. Rzadko zachodzi taka konieczność, jednak w przypadku zaplanowanych rozmów z członkami rodzin pacjenta realizacja tego warunku może okazać się potrzebna.

4.1. Zmienne decyzyjne

Jako decyzję odnoszącą się do sposobu realizacji projektu ustala się parę macierz–wektor $(\mathbf{X}, \mathbf{T})$, przy czym macierz $\mathbf{X}$ ma postać

$$\mathbf{X} = [x_{sp}]_{S \times P},$$

gdzie x_{sp} równa się 1, gdy s -ty inspektor sanitarny realizuje wywiad z p -tym pacjentem, oraz wektor $\mathbf{T}$ ma postać

$$T = [t_1, \dots, t_p, \dots, t_p],$$

gdzie t_p jest chwilą (planowany z dokładnością do godziny) rozpoczęcia wywiadu z p -tym pacjentem.

Model ten ma podstawową zaletę: nie trzeba w tym przypadku uwzględniać warunku, że wywiad nie może być przerywany innymi wywiadami. Ponadto liczba zmiennych decyzyjnych zmniejszyła się diametralnie i wynosi jedynie $S \cdot P + P$, a nie tak jak w poprzednim przypadku $S \cdot P \cdot T$.

4.2. Ograniczenia na zmienne decyzyjne

Ustalmy zatem ograniczenia na zmienne decyzyjne:

- Każdy wywiad musi być zrealizowany i to dokładnie przez jednego inspektora

$$\sum_{s=1}^S x_{sp} = 1, \quad p = \overline{1, P},$$

- Każdy inspektor sanitarny musi zrealizować co najmniej jeden wywiad

$$\sum_{p=1}^P x_{sp} \geq 1, \quad s = \overline{1, S},$$

- Uwzględnione musi być poprzedzanie wywiadów

$$t_{p_1} \geq d_{p_1 p_2} \left[t_{p_2} + \sum_{s=1}^S x_{sp_2} c_{sp_2} \right], \quad p_1, p_2 = \overline{1, P},$$

- Inspektor sanitarny może realizować w dowolnej chwili jedynie jeden wywiad. Aby rozwiązać ten problem, należy rozpatrzyć następujące dwa przypadki. Zaważmy, że jeśli zachodzą opisane niżej przypadki dla konkretnych p_1 oraz p_2 :

$$t_{p_2} \geq t_{p_1}, \quad p_1, p_2 = \overline{1, P},$$

to oznacza, że początek realizacji wywiadu z pacjentem p_1 należy umieścić na osi czasu przed początkiem rozpoczęcia wywiadu z pacjentem p_2

$$t_{p_1} + \sum_{s=1}^S x_{sp_1} c_{sp_1} \geq t_{p_2}, \quad p_1, p_2 = \overline{1, P}$$

oraz że koniec wywiadu z pacjentem p_1 należy umieścić na osi czasu po chwili rozpoczęcia wywiadu z pacjentem p_2 . Koniunkcja tych zdarzeń oznacza, że w trakcie realizacji wywiadu z pacjentem p_1 rozpoczyna się wywiad z pacjentem p_2 , zatem na pewnym odcinku czasu trwają one razem. Przypadek taki nie może być akceptowany, jeśli wywiady te realizuje ten sam inspektor sanitarny.

Warunek

$$a \geq b$$

można rozpisać jako układ nierówności:

$$\begin{aligned} a + (1 - e)M &\geq b \\ b + Me &\geq a \end{aligned}$$

gdzie M jest odpowiednio dużą liczbą, a e jest liczbą binarną, $e \in \{0, 1\}$. Jeśli oba warunki są jednocześnie spełnione, to $e = 1$. Stąd spełnienie obu warunków opisanych w następujący sposób:

$$\begin{aligned} t_{p_2} + (1 - e_1)M &\geq t_{p_1}, \quad p_1, p_2 = \overline{1, P} \\ t_{p_1} + e_1M &\geq t_{p_2}, \quad p_1, p_2 = \overline{1, P} \\ t_{p_1} + \sum_{s=1}^S x_{sp_1} c_{sp_1} (1 - e_2)M &\geq t_{p_2}, \quad p_1, p_2 = \overline{1, P} \\ t_{p_2} + e_2M &\geq t_{p_1} + \sum_{s=1}^S x_{sp_1} c_{sp_1}, \quad p_1, p_2 = \overline{1, P} \end{aligned}$$

spowoduje uzyskanie dwóch wartości $e_1 = e_2 = 0$.

Założmy teraz, że analizujemy dwie zmienne $e^1 = 1 - e_1$ oraz $e^2 = 1 - e_2$. Wtedy spełnienie tych czterech układów nierówności, liniowych z punktu widzenia zmiennych decyzyjnych, da nam warunki: układy nierówności $e^1 = 1$ oraz $e^2 = 1$. Jeśli uznamy, że są to kolejne zmienne decyzyjne, to warunek dotyczący braku jednoczesnej realizacji obu wywiadów przez tego samego inspektora sanitarnego można zapisać następująco:

$$\sum_{s=1}^S x_{sp_1} e^1 e^2 + \sum_{s=1}^S x_{sp_2} e^1 e^2 \leq 1, \quad p_1, p_2 = \overline{1, P}, s \in S$$

Są to nierówności nieliniowe. Jednak stosując pewien zabieg, można je sprowadzić do nierówności liniowych, mając na uwadze to, że wszystkie zmienne decyzyjne są zmiennymi binarnymi. Wynika to stąd, że jeśli

$$y = \prod_{j \in N'} x_j$$

będzie iloczynem zmiennych binarnych w problemie nieliniowym, gdzie N' jest zbiorem indeksów zmiennych występujących w tym iloczynie i $|N'|$ oznacza moc zbioru N' , to istota linearyzacji polega na zastąpieniu każdego takiego iloczynu zmienną binarną i dodaniu dwu ograniczeń liniowych wiążących wartości tej zmiennej z wartościami tego iloczynu. Przy powyższych oznaczeniach wspomniane ograniczenia przyjmują postać

$$\begin{aligned} \sum_{j \in N'} x_j - y &\leq |N'| - 1 \\ \frac{1}{|N'|} \sum_{j \in N'} x_j - y &\geq 0. \end{aligned}$$

W naszym przypadku zamieniamy każdą trójkę postaci

$$x_{sp_1} e_1^1 e_1^2 \text{ lub } x_{sp_2} e_2^1 e_2^2$$

układem liniowych nierówności

$$\begin{cases} \sum_{j \in N'} x_j - y_1 \leq 2 \\ \frac{1}{3}(x_{sp_2} + e_2^1 + e_2^2) - y_1 \geq 0 \end{cases} \quad \begin{cases} \sum_{j \in N'} x_j - y_2 \leq 2 \\ \frac{1}{3}(x_{sp_2} + e_2^1 + e_2^2) - y_2 \geq 0 \end{cases}$$

W ten sposób, rozbudowując wektor zmiennych decyzyjnych o zmienne typu

$$e_1^1, e_1^2, e_2^1, e_2^2 \text{ oraz } y_1, y_2,$$

doprowadzamy wszystkie ograniczenia, dane w postaci nierówności i równości o zmiennych decyzyjnych binarnych i całkowitoliczbowych, do postaci liniowej. Oczywiście dodać trzeba jeszcze ograniczenia na zmienne decyzyjne postaci: ustalony został warunek na binarność i całkowitoliczbowość zmiennych decyzyjnych

$$\begin{aligned} x_{sp} \in \{0,1\} \quad s = \overline{1,S}, p = \overline{1,P} \\ t_p \in N, \quad p = \overline{1,P}, \end{aligned}$$

gdzie N jest zbiorem liczb naturalnych,

$y_j \in \{0,1\}$ dla odpowiednich j ,

$e_j^i \in \{0,1\}$ dla odpowiednich i oraz j .

Przyjmijmy, że wszystkie wprowadzone zmienne decyzyjne y_j zawierają się w wektorze Y , natomiast zmienne typu e_j^i zawierają się w wektorze E .

4.3. Kryterium wyboru optymalnego harmonogramu

Formalnie otrzymujemy kryterium postaci

$$G(X^*, T^*) = \min_{X,T,Y,E} \max_p \left\{ t_p + \sum_{s=1}^S x_{sp} c_{sp} \right\}.$$

Kryterium to można zastąpić równoważną, liniową postacią:

$$F(X^*, g) = \min g$$

z dodatkowymi liniowymi ograniczeniami

$$g \geq t_p + \sum_{s=1}^S x_{sp} c_{sp}, \quad p = \overline{1,P}.$$

Dodać oczywiście musimy do tego wszystkie ograniczenia uzyskane i rozbudowane po linearyzacji ich postaci.

4.4. Koncepcja rozwiązania zadania

Zadanie to jest zadaniem liniowym mieszanym binarnym i całkowitoliczbowym, które można rozwiązać metodami programowania liniowego matematycznego, np. zmodyfikowaną metodą Gomory'ego. Faktycznie w praktycznych przypadkach można przyjąć, że jeśli liczba inspektorów w PPIS skierowanych

do realizacji wywiadów wynosi od 4 do 5 inspektorów, liczba przewidywanych wywiadów również nie jest duża (nie przekracza 30–50) i harmonogram ustala się na 2–3 dni, zatem horyzont czasowy to około 70 godzin, to w takich przypadkach liczba zmiennych decyzyjnych i liczba ograniczeń nie jest duża, można więc rozwiązywać sformułowane zadanie optymalizacji algorytmami programowania matematycznego z dobrym skutkiem.

5. Podsumowanie

Niniejsza praca zawiera opis sposobu modelowania procesów biznesowych działania służb sanitarnych w trakcie działań zmierzających do opanowania epidemii chorób przenoszonych drogą pokarmową i związanych z ustalaniem harmonogramu działań inspektorów sanitarnych. Pokazano też, jak można rozwiązać skonstruowane zadania harmonogramowania. Przedstawiono dwa modele i zadania harmonogramowania działań inspektorów sanitarnych.

Bibliografia

1. Bertrandt J., Netczuk A., Nowicki T., Tarnawski T., *Modelowanie, symulacja i analiza procesu rozwoju epidemii chorób przenoszonych drogą pokarmową*, „Roczniki” KAE, z. 29, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013.
2. Bliźniuk G., *O kilku warunkach zapewniających interoperacyjność systemów informacyjnych i informatycznych*, „Biuletyn” Instytutu Systemów Informatycznych, nr 3, Warszawa 2009.
3. Bliźniuk G., Gzik T., Koszela J., *Dynamiczne ścieżki kliniczne*, „Biuletyn” WAT, nr 1, Wydawnictwo WAT, Warszawa 2013.
4. Bliźniuk G., Nowak J.S., *Spółeczeństwo informacyjne, doświadczenia i przyszłość*, Polskie Towarzystwo Informatyczne, Oddział Górnośląski, Katowice 2006.
5. Górski T., *Architectural view model for an integration platform*, „Journal of Theoretical and Applied Computer Science” 2012, vol. 6, no. 1.
6. Górski T., *UML Profiles for integration platform architecture description*, „Biuletyn” WAT, nr 2, Wydawnictwo WAT, Warszawa 2013.
7. Gzik T., *Dynamiczne aspekty procesów biznesowych*, w: *Programy, projekty, procesy 2013*, red. M. Wirkus, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej (w druku).

8. Nowicki T., *The method for solving sanitary inspector's logistic problem*, w: *Production Management – Contemporary Approaches – Selected Aspects*, red. K. Grzybowska, Publishing House of Poznan University of Technology, Poznan 2012.
9. Szafrąński B., *Czy cyfrowa chmura zmieni fundament działalności władzy publicznej*, w: *Internet – przetwarzanie w chmurach*, red. G. Szpor, C.H. Beck, Warszawa 2013.
10. Szafrąński B., *Ochrona informacji – problemy nie tylko projektów*, w: *Internet – prawno-informatyczne problemy sieci, portali, e-usług*, red. G. Szpor, W.R. Wiwiórowski, C.H. Beck, Warszawa 2012.
11. Waszkowski R., Chodowska A., *Modele procesów z wykorzystaniem ścieżek alternatywnych wykorzystywanych w zależności od rezultatów działania podsystemów wspomagania decyzji opartych na modelach dynamicznych oraz symulacji komputerowej*, w: *Modelowanie i symulacja procesów oraz określenie komputerowo wspomaganych procedur w zakresie zarządzania ryzykiem bezpieczeństwa żywności i żywienia*, red. J. Bertrandt, K. Lasocki, BEL Studio, Warszawa 2012.

* * *

Models and methods of planning selected activities of poviat sanitary inspection

Summary

This paper presents business processes in which activities of sanitary inspectors are described. The work of sanitary inspectors is related to foodborne epidemics and it involves setting a schedule of sanitary inspectors' activities. The paper also shows how to achieve task scheduling. Two problems of sanitary inspectors' activities scheduling are presented.

Keywords: foodborne diseases, epidemic processes, Decision Support System, optimisation methods